

Stockholmia – forskning och förlag Nya perspektiv på staden

Vårt 80-tal Politisk kamp och punk i Stockholm 1985–1989

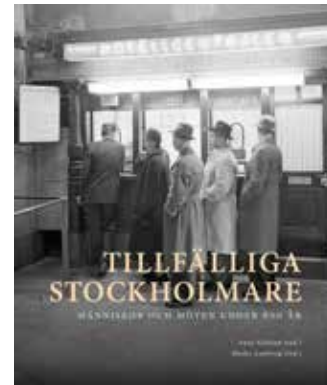

En fotobok om husockupationer och politisk aktivism som visar upp ett material och ett stycke Stockholms historia som aldrig tidigare publicerats i bokform.

Utkommer
23 nov 2017

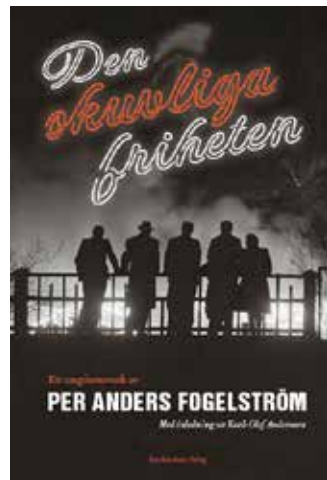
Tillfälliga stockholmare Människor och möten under 600 år Anna Götlind och Marko Lamberg (red.)

Hur har tillfälliga stockholmare uppfattat staden och hur har staden uppfattat och bemött dem? Tidlösa och brännande aktuella frågor i vår tids globala och mångkulturella värld där människors rörlighet är större än någonsin förr.

Utgiven
sept 2017

Den okuvliga friheten Per Anders Fogelström

En aldrig tidigare publicerad roman av Fogelström!

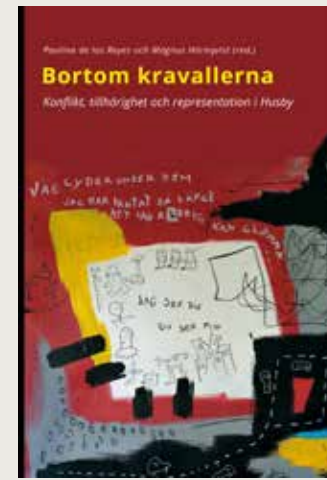
PAF:s antinazistiska ungdomsverk om förtryck och motstånd är lika angelägen idag som när det skrevs vid randen av ett världskrig 1939.

Utgiven
mars 2017

Bortom kravallerna Konflikt, tillhörighet och representation i Husby

Paulina de los Reyes och Magnus Hörnqvist (red.)

Med avstamp i ett trettioårigt Husbybors berättelser ger sju forskare en djuplodande och mångfacetterad bild av vad som rörde sig under Husbykravallernas yta.

Utgiven
jan 2017

Man i irakiska Kurdistan vid folkomröstningen om självständighet 25 september 2017.

OM KAMP OCH HOPP

Ger kamp hopp? Måste man hoppas för att orka kämpa? Vilka kamper pågår nu, och hur mycket går det att hoppas på dem? Vi har gjort ett nummer sprunget ur utforskandet av en komplicerad relation, det skakiga äktenskapet mellan kamp och hopp. Joy Ngozi Ezeilo (på omslaget) har kämpat ett helt liv: för sin egen rätt, för kvinnors rättigheter, för mänskliga rättigheter. Hon pratar om längtan och strävan efter rättvisa, hårt arbete och ihärdighet, innan hon nämner ordet hopp.

Vi tittar också på hopp och kamp i Mellanöstern, Östersjön, Ung i Sverige, MeToo-rörelsen och e-valutarevolutionen.

6.2017

HOPP

i IS-fri Mellanöster?

Efter flera års strider har IS och dess självutropade kalifat under hösten 2017 slutligen besegrats som militär styrka. Naturligtvis är många lättade, inte minst de som levt under deras drakoniska styre. Men andra konflikter har avlöst kriget mot IS, och fler riskerar flamma upp. Joakim Medin letar efter anledningar att känna hopp och optimism i regionen.

TEXT OCH FOTO: JOAKIM MEDIN

Marknadsplatsen är proppfull av människor som tränger sig fram mellan försäljare och överfulla fruktvagnar. Nytryckta butiksskyltar ropar ut reklam om smartphones och det senaste modet för kvinnor. Vid ett lugnare gatuhörn möter jag min vän Osamah som arbetar som röntgensjuksköterska. Vi köper varsin glass och Osamah visslar till när en kvinna med tajta jeans och pumps går förbi. Det är utan tvivel en anmärkningsvärd syn. För bara några månader sedan hade ett sådant utseende lett till att hon piskats offentligt för brott mot klädkoder, sedlighet och den heliga Koranen.

Östra Mosul känns idag som en helt vanlig stad i Mellanöstern. Nästan alla civila som flydde de urbana striderna här under 2016 och 2017, när Iraks näst största stad befriades från jihadiströrelsen Islamiska staten (IS), har idag återvänt hem. Barnen går i skolan, handel och service är igång. Luften är full av optimism.

Västra Mosul är raka motsatsen. På denna sida floden Tigris varade striderna mot IS längre, ända fram till i juli 2017. Förstörelsen blev mycket värre och femton stadsdelar har förvandlats till ett grått ruinlandskap. Över 200 000 människor kan ännu inte återvända hem. När jag kommer hit i oktober träffar jag några lokala män som dricker te vid en liten servering, bredvid den totalförstörda gamla stadskärnan. Alla bodde kvar i Mosul under IS tre år långa styre och alla är lyckliga över att jihadisterna försvunnit.

– Men vad mer finns det att vara glad över? Allt är förstört, det finns inga jobb, men vägspärrar överallt och det går inte att röra sig fritt. Jag kan inte säga att situationen nu är så mycket bättre än under IS, säger Ahmad Salam Mohammed, som tidigare drev en egen skivbutik.

Inga av hans tedrickande vänner räknar med någon framtida hjälp från regeringen. Både de och andra jag möter är bittra och hyser mycket lite förtroende till de ira-

kiska myndigheterna. Dessutom har man utvecklat en avund mot den andra stadshalvan.

– Det kommer mycket mer stöd till östra Mosul. Om du jämför förstörelsen är det mycket värre här, därför är jag förvånad över att alla internationella hjälporganisationer bara åker till den östra sidan, säger Ahmad Salam Mohammed.

Så ser det egentligen inte ut, men uppfattningen om en orättvist fördelad hjälp är redan cementerad och bristen på framtidstro och optimism påtaglig. Det är en syn som återfinns även i andra områden som drabbats av krig och förstörelse.

Sedan sommaren 2014 har IS varit ett av de mest omskrivna fenomenen i världens medier. Halshuggningarna av journalister, de yezidiska sexslavarna, attackerna mot utländska mål och de extrema övergreppen i en egenproducerad webbpropaganda garanterade tidigt en global uppmärksamhet. Man kan med visst fog påstå att IS har varit föremål för över-

Västra Mosul i ruiner – raka motsatsen till östra.

Folkomröstning om självständighet för Kurdistanregionen 25 september.

rapportering. Under hösten 2017 har IS mist sina sista urbana fästerna i både Irak och Syrien, och besegrats som en konventionell militär styrka. Det har oundvikligen lett till en viss optimism i omvärlden, om att Mellanöstern nu borde bli en bättre plats. Men är optimismen befogad? Det beror helt på var eller vem man frågar.

På eftermiddagen den 25 september såg jag tusentals kurder dansa på gatorna och vifta med sin solpnydda nationalflagga i den irakiska staden Kirkuk. Samma dag arrangerade den autonoma Kurdistanregionen en kontroversiell folkomröstning om att utropa självständighet från resten av Irak, där 93 procent röstade ja. Kurderna såg IS-kriget som ett bevis på att Irak var en misslyckad stat. Nu ville man bygga en egen framtid.

– Det här kommer att ge kurderna ett eget land och det finns inget viktigare,

ropade kurden Gorran till mig på kvällen, i irakiska Kurdistans huvudstad Erbil.

Men de hoppfulla firandena byttes snabbt mot kurdiska nederlag. Både regeringen och parlamentet i Bagdad hade förbjud folkomröstningen och varnat för allvarliga konsekvenser, särskilt som kurderna inkluderade det oljerika Kirkuk, som rent juridiskt tillhör Bagdad. Även Iran och Turkiet hade varnat Kurdistanregionen, då man inte ville se sina egna kurdiska folkgrupper inspireras till liknande självständighetsaktioner.

När befrielseoperationen mot Mosul påbörjades den 16 oktober 2016 stred kurdiska peshmergastyrkor och den irakiska armén sida vid sida, för första gången i landets historia. USA hade genom hårt arbete medlat fram alliansen och omvärlden såg gärna detta som ett optimistiskt tecken på hur ett bättre Irak skulle växa fram efter IS

fall. Men precis på dagen ett år senare gick Iraks armé och Iranstötta shiamiliser in i Kirkuk och strider utbröt mot kurderna. Under återstoden av oktober återtog även andra, mycket stora landområden, som en reaktion på kurderns folkomröstning – medan omvärlden mest förblev passiv.

Peshmergastyrkorna retirerade ofastast men på flera platser dödades åtskilliga i strider. Dessutom flydde den kurdiska civilbefolkningen som fruktade irakiska hämndaktioner. Den 2 november 2016? hade FN registrerat över 183 000 civila internflyktingar.

IDAG HAR EN SERIE ÅTGÄRDER från Bagdad, i samarbete med Iran och Turkiet, kraftigt försvagat de irakiska kurdernas autonomi. Även om dialogen på sikt kan förbättras diskuteras inga av de grundläggande frågorna, om kompensation till kurderna för

Iranska mullor på skylt i Irak.

Saddam Husseins arabiseringspolitik och folk mord – vilket bäddar för fortsatta konflikter.

IS fall har förstås lett till stor optimism hos de hårt prövade irakier som vill se ett starkt hemland. Irak har gjort en oväntad comeback, med ett större självförtroende än på många år. Glädjen är särskilt stark hos den shiitiska premiärministern Abadis anhängare. Men under den shialedda regeringen har konservatism och religion samtidigt fått ett starkare grepp om Irak. Kvinnors situation har försämrats och i fjol förbjöd parlamentet alkohol, som anses strida mot islam.

Bakom både den fundamentalistiska politiken och den militära förmågan att besegra IS, skyntar det shiitiska Iran. Iran stödjer ett flertal shiamiliser som spelat en avgörande roll i att bekämpa IS. Tillsammans med andra proxygrupper har de gett

Iran ett allt större inflytande i Irak. Parallellt med att Teherans militära stöd framgångsrikt också räddat Assadregimen i Syrien från att falla, talar allt fler bedömare idag om en iransk imperialism i regionen. Iran själv avfärdar detta som propaganda.

Men när jag i början av oktober reste med shiamiliserna till Hawija, den sista staden i centrala Irak som ockuperats av IS, var det tydligt vem som höll i trådarna. 48 timmar efter att Hawija befriats skapade shiamiliserna genast allianser med de lokala sunniarabiska stammarna för att kunna fortsätta styra området. Inte en enda representant fanns med från irakiska myndigheter. På hedersplatsen satt hela tiden en vitskäggig man, i en uniform utan gradbeteckningar. Han fick all dialog överlämnad till persiska.

– Nej, han vill inte bli intervjuad. Han säger att han är en fullkomligt ointressant

Under återstoden av oktober återtog även andra, mycket stora landområden, som en reaktion på kurderns folkomröstning – medan omvärlden mest förblev passiv.

gäst på tillfälligt besök, sa min översättare, när jag ville ställa några frågor.

Senare fick min översättare förklarat för sig, att den iranske mannen i själva verket agerade officiell representant åt generalmajor Qasem Soleimani, iranska revolutionsgardets ökände befälhavare.

Irans sunnitiska ärkerival Saudiarabien tar den shiitiska expansionen i regionen på största allvar. De båda staterna utkämpar redan ett blodigt proxykrig mot varandra i yemen. I november uppmanade Saudiarabien alla sina medborgare att lämna Libanon, där den Iranstötta Hizbollahrelsen dominerar politiken. Kort därefter avgick Saad al-Hariri som Libanons premiärminister, under en vistelse i Saudiarabien, och anklagade Hizbollah för dödshot. I slutet av november var han dock tillbaka i Libanon och på jobbet. De märkliga turnerna har bara spätt på oron för att ett nytt regionalt storkrig kan vara på väg, direkt efter att IS nedkämpats, mellan å ena sidan Iran och Hizbollah, å andra sidan Saudiarabien och Israel.

Det enda ljuset somliga människor ser i denna djupt problematiska region heter Rojava, eller officiellt Norra Syriens demokratiska federation. Det kurdiska självstyret uppstod i tre små, separata områden sommaren 2012, men den militära alliansen med USA från 2014 har lett till en jättelik expansion. Rojawas militära styrkor YPG har ingått i den USA-bildade koalitionen SDF som tagit över hela norra Syrien, och i oktober i år erövrade IS »huvudstad« Raqqa.

Bakom frontlinjerna har kurderna även försökt bygga upp ett helt nytt politiskt system i Mellanöstern. Man säger sig eftersträva federalism och har behållit parlamentariska och statliga funktioner som

Soldater i kurdiska YPJ.

politisk representation, våldsmonopol och passkontroller. Samtidigt finns det ett utomparlamentariskt system där tusentals folkråd bildats för att lösa utmaningar i gräsrötterna, istället för genom statliga samhällsinstitutioner. Förändringarna har även kommit med en uttalad feministisk politik, som kvoterar in kvinnor till politiska styrelser och har stärkt kvinnors rättigheter.

Den frihetliga ideologin kommer från den internationella kurdiska vänster rörelsen PKK, vars gerillastyrkor legat i

krig mot Turkiet sedan 1984. Kurderns revolutionära retorik har lett till en ofta romantiserad entusiasm kring Rojava hos den internationella vänstern – men utmaningarna är flera.

Vad ska man exempelvis göra med de människor som inte alls vill ha någon revolution? Rojava styrs officiellt av paraplyfronten Tev-Dem, som domineras av Syriens största parti, det vänsterprogressiva PYD som bildats ur PKK:s nätverk. En majoritet av Rojavas andra partier, som är center-höger-orienterade, ingår i det

oppositionella Kurdiska nationella rådet (ENKS) som inte vill erkänna PYD:s vänstersystem. Den 1 december arrangerade Rojava val till kommunalråd och över 30 små partier och organisationer uppgavs medverka. I början av januari arrangeras även val till det nya, federala parlamentet. Men ENKS har valt att bojkotta valen och fortsätter insistera på att PYD:s system saknar demokratisk legitimitet.

Den kanske största, interna utmaningen är relationen till araberna, som utgör majoritetsbefolkningen i Syrien. Rojavas ledare

roparepresentant för Rojava, när jag mötte henne under en seminariehelg i Norge.

I november utbröt missnöje i de kurdkontrollerade delarna av Aleppoprovinns, sedan Rojava skapat en ny lag om obligatorisk värnplikt i SDF för arabiska män. Efter arabiska protester där många deltagare arresterades revs lagen upp, men incidenten visar de etniska konflikterna som pyr i Rojava. Kort efteråt försvann även SDF:s talesperson Talal Silo, en turkmensk före detta rebellbefälhavare, och dök upp i Turkiet. Kurderna hävdade att Talal Silo kidnappats, medan Fria syriska armén menade att Silo länge varit missnöjd över kurdisk maktdominans och frivilligt hoppat av.

Rojavas nu största oro är att de kurdiska motgångarna i Irak – och avsaknaden av ett västerländskt stöd till kurderna där – kan inspirera både Teheran och Damaskus att attackera kurderna även i Syrien. I november varnade Syriens president Bashar al-Assad för just detta. Vidare har Turkiet fortsatt placera ut styrkor i nordvästra Syrien och president Recep Tayyip Erdogan har hotat att köra en dolk i det kurdiska »terrorprojektet«. Rojava riskerar alltså att bli mål för nästa krig.

Finns det inga riktigt hoppfulla inslag i regionen? Vissa bedömare landar i slutsatsen att demokrati och frihet helt enkelt lär fortsätta hoppa över Mellanöstern ett tag. Den arabiska våren medförde bara förstörelse och starkare despoter. Enbart genom att omfatta stabilitet framför förändringar och se realismen i vitögat, kan de starka fortsätta styra och civilbefolkningen hoppas på att bygga upp en vardag igen, går resonemanget.

FN:s Syriensändebud Staffan de Mistura kallar sig fortfarande för en »kronisk optimist«. Den 28 november initierade han de åttonde Syriensamtalen i Genève för att envist fortsätta medla i konflikten. Men även de Mistura verkar ha anslutit sig till de som idag förespråkar bitter realism, för att få slut på våldet. Under hösten har han bett den syriska oppositionen förstå att »de inte vann kriget«.

JOAKIM MEDIN är frilansjournalist, författare och återkommande skribent i Ordfront magasin.

Peshmerga, »de som möter döden«, är det irakiska Kurdistans militära styrka, som bildades på 1920-talet. Sedan dess har de utkämpat flera konflikter, framför allt mot den irakiska staten men också mot andra kurdiska grupper.

Hizbollah är en shiamuslimsk organisation i Libanon. Den följer en islamistisk shiaideologi inspirerad av ayatolla Ruhollah Khomeini, ledaren för den islamiska revolutionen i Iran.

Iranska revolutionsgardet är en iransk militärorganisation. Gardet grundades år 1979 av ayatolla Ruhollah Khomeini. Samarbetar med Hizbollah.

IS, Islamiska staten, är en väpnad salafijihadistisk terroristisk och icke erkänd stat som följer en fundamentalistisk doktrin av sunniislam. I juni 2014 utropade gruppen ett världsvitt kalifat med religionpolitisk auktoritet över alla muslimer.

SDF, Syriska demokratiska styrkorna, är en militär allians som bildades i december 2015. Samlade i första hand kurdiska, syrianska/assyriska och arabiska styrkor för att strida mot IS.

ENKS är det Kurdiska nationella rådet som i oktober 2011 samlade elva organisationer som verkade för ett kurdiskt självstyre i norra Syrien. Därefter har fler organisationer sammanslutit sig med rådet.

PYD är det Demokratiska unionspartiet som bildades av kurder 2003. Under PYD:s ledning har kurderna kommit att få självstyre i stora delar av norra Syrien.

YPG, Folkets försvarsheter, är PYD:s väpnade gren. Har starka band till turkiska PKK. YPJ är deras kvinnliga trupper.

PKK, Kurderns arbetarparti, är en, av flera länder, terroristklassad organisation i Turkiet.

Tev-Dem är en koalition som består av bland annat PYD och Syriska unionspartiet.

Fria syriska armén är en gerillaorganisation som bildades i juli 2011. Består bland annat av avhoppare från Syriens armé och frivilliga från lokalbefolkningen.